

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.574.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13287 z 5 listopada 2025 r. Pani Poseł Sylwii Bielawskiej wraz z grupą posłów w sprawie orzecznictwa dotyczącego niepełnosprawności, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności, kryteria kwalifikowania do stopnia niepełnosprawności oraz organizację postępowania orzeczniczego regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze zm.), rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162, ze zm.).

W przypadku gdy orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez organ I instancji utraciło ważność nie występują przeszkody formalne do złożenia kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Należy mieć jednak na uwadze, że jeśli rejonowy sąd pracy i ubezpieczeń, w wyniku rozpatrzenia odwołania od orzeczenia wojewódzkiego zespołu, wyda rozstrzygnięcie merytoryczne i zakwalifikuje osobę orzekaną do grupy osób z niepełnosprawnościami wydłużając ważność orzeczenia, to powstanie przeszkoda formalna do dalszego prowadzenia postępowania w przedmiocie ustalenia niepełnosprawności. Niedopuszczalne jest bowiem wydanie nowego orzeczenia w trybie zwyczajnym, jeżeli ważność zachowuje orzeczenie dotychczasowe. Odstępstwo od tej zasady prowadziłoby do sytuacji legitymowania się przez osobę zainteresowaną dwoma orzeczeniami - dotyczącymi tego samego przedmiotu postępowania - które wydano wobec tej samej strony postępowania. Powodowałoby to konieczność stwierdzenia nieważności nowego orzeczenia, wydanego w okresie obowiązywania orzeczenia dotychczasowego. Powyższe wynika z art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji dotyczącej sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną. W takich okolicznościach istotne jest, aby zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wyda orzeczenie, poinformował sąd, przed którym nadal toczy się postępowanie odwoławcze o fakcie rozpatrzenia wniosku i wydania nowego orzeczenia.

Należy podkreślić, że w związku z prowadzonym postępowaniem sądowym osoba z niepełnosprawnościami nie może zostać pozbawiona uprawnień przysługujących jej ze względu na orzeczoną niepełnosprawność. Zatem w związku z upływem terminu ważności orzeczenia, od którego złożono odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, osoba zainteresowana lub jej przedstawiciel ustawowy ma prawo do złożenia wniosku o wydanie nowego orzeczenia. Powiatowy zespół powinien wszcząć wówczas postępowanie orzecznicze celem wydania nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Oдноśnie do ostateczności orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności należy wyjaśnić, że zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wydają orzeczenia o:

- niepełnosprawności,
- stopniu niepełnosprawności,
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Wymienione orzeczenia, poza ustaleniem statusu osoby, której dotyczą jako osoby niepełnosprawnej, stanowią również, na podstawie odrębnych przepisów, podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień. Status osoby niepełnosprawnej należy liczyć od daty wydania orzeczenia jako decyzji administracyjnej, jednakże w związku z tym, iż orzeczenia wydane przez powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności w I instancji wywołują skutki prawne dopiero z chwilą uprawomocnienia (czyli z dniem upływu terminu wniesienia odwołania albo po zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania) należy przyjąć, iż w świetle prawa dana osoba jest osobą niepełnosprawną dopiero od daty tego uprawomocnienia.

Orzeczenia wydane przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności są orzeczeniami ostatecznymi na podstawie art. 16 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572, ze zm.), a przy tym orzeczeniami wykonalnymi. Jeżeli orzeczenie wojewódzkiego zespołu zostało zaskarżone do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, to nadal jest orzeczeniem ostatecznym, jednak nieprawomocnym.

Jednocześnie należy wskazać, że przepisy odrębnych ustaw, przyznające określone ulgi i uprawnienia na podstawie posiadanego orzeczenia, mogą uzależniać przyznanie wsparcia (w zależności od brzmienia danego przepisu) od posiadania orzeczenia ostatecznego czy też prawomocnego.

Odnosząc się do kwestii wydłużenia ważności orzeczenia o niepełnosprawności na czas prowadzenia postępowania sądowego w sytuacji, gdy osoba posiada ostateczną decyzję pozbawiającą ją orzeczenia, dalsze postępowanie będzie uzależnione od rozstrzygnięcia sądu. Należy jednak wskazać, że problemem może stać się kwestia zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Oдноśnie do zapytania o terminy rozpoznawania spraw przez sądy uprzejmie informuję, że tematyka ta pozostaje poza właściwością Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/